

TOIMITTAJALTA

Vuosi 1923 ei vielä sekään nostanut kristikuntaa siitä häpeän ja kurjuuden kuilusta, johon kristikunta syöksyi kylmäverisesti heittäytyessään maailmansodan verta vuotavaan seikkailuun. Yhä kristityt kansat ovat täynnä sokeata vihaa, kateutta, kostonhimoa ja pelkoa, yhä he joka päivä ristiinnaulitsevat Mestarinsa uudelleen, pilkaten häntä ja hänen oppiaan rakkaudesta. Kansojen johtavat henkilöt eivät taidakaan enää pitää itseään kristittyinä. He ovat uudenaikaisia, valistuneita ja vapaamielisiä ihmisiä, jotka nauravat taikauskolle.

Ennen maailmansotaa uskoin vielä uudenaikaisiinkin ihmisiin. Uskoin, että vuosikymmenien edistys tiedoissa ja sivistyksessä oli kitkenyt sydämistä sotainnon pahimmat rikkaruohot. Uskoin, että sivistyneet kansat olisivat tyytyneet mielettömiin sotavarustuksiinsa kammoen ennakoita niiden käyttämistä tosi teossa. Pelkäsin pahinta, sen myönnän, mutta uskoin sittenkin valistuneen järjen voittoon eläimellisten vaistojen yli.

Vielä maailmansodan alkaessa säilytin uskoni ihmisiin ja kansoihin. „Nyt riippuu kaikki siitä, että oikea rauha tehdään“, oli tapanani sanoa itselleni ja toisillekin (kts. esim. Tietäjä 1917) ja uskoin vahvasti, että oikea rauha oli mahdollinen. Oikealla rauhalla tarkoitin näet, että kansat jonkun aikaa sodittuaan huomaisivat hirveän erehdyksensä, tunnustaisivat sodan rikollisuuden, seisauttaisivat järjettömän verenvuodon ja – jos ei sanoin, niin ainakin hengessä – pyytäisivät toisiltaan anteeksi ja tekisivät sovinnollisen rauhan, jossa ei tulisi kysymykseenkään minkäänlaisia korvausvaatimuksia, mutta jossa jokainen lupasi järjestää omat asiansa ja kykynsä mukaan auttaa toisia.

Semmoinen rauha olisi ollut todellinen voitto kaikelle, mitä ihmisessä ja ihmiskunnassa on hyvää ja jaloa, se olisi ollut voitto sekä länsimaalaiselle sivistykselle että todelliselle kristinuskolle, ja kauan kyselin itseltäni, minkätähden semmoinen rauha ei ollut mahdollinen. Lakkasin kysymästä vasta silloin, kun lakkasin uskomasta nykyään elävien kansojen hyvään tahtoon ja heidän poliittiseen kykyynsä.

Paha olisikin silloin saanut hyvää aikaan, sota rauhan. Mutta tarkoitus ei pyhitä keinoja. Pahan ja hyvän välisen kuilun yli kulkee ainoastaan yksi

silta: herämyksen, katumuksen, kääntymyksen. Kristikunta ei ole vielä sille sillalle astunut. Näkeekö se edes sillan? Tahtooko se edes astua sille?

Ja kuitenkin vasta sen takana on onni ja rauha, sopusointu ja elämän ilo.

*

Pyydän lukijoiltani anteeksi, että tein tuommoisen syrjähyppyn suurpolitiikkaan. Olen politiikasta pysynyt loitolla vuosikausia ajatuksissanikin, ja tämä poikkeus aiheutui vain siitä, että heitin silmäyksen menneeseen ja samalla menneihin vuosiin. Tulin ajatelleeksi, että vanhempana ihminen kaikista mieluummin palautuu muistissaan lapsuutensa aikoihin. Lapsuusvuosissa on jotain kirkasta, ehyttä, onnekasta, niissä on viattomuutta ja hyvyyttä, kauneutta ja sopusointua, ja ikä-ihminen viivyttelee virkistyksekseen niiden muistelmassa. Kuinka raskaita ja synkkiä ovat sitä vastoin enimmäkseen elämän muut vuodet – taistelua täynnä, rauhattomia, hapuilevia, – ja kuinka mehuton on useinkin niiden tulos: ne päättyvät lopulta kalpeaan resignationiin.

Näitä ajatellessani täytyi minun tunnustaa, että laitani oli vallan toinen. En ollut kalpeasti kohtalooni alistunut, en ollut lakannut taistelemasta hengen miekalla, ei ollut lapsuuteni paljasta kirkkautta ja onnea. Päinvastoin lapsena etsin ja kysyin, nuorena löysin, vanhempana toteutin. Lapsuudessani oli kosolta kiihkoa ja taistelua, työtä ja vaivaa, ja se johti ensimmäisen nuoruuteni miltei toivottoman intensiiviseen totuuden etsintään, mutta siinä myöskin aukenivat minulle elämän portit. Löysin teosofian, löysin Kristuksen, löysin Mestarit, – ja epäsoinnut haihtuivat. Olemassaolo täyttyi harmonialla ja onnella, ja vaikka elämäni ei näennäisesti ole ollut ruusuilla kulkemista, täytyy minun kiitollisena tunnustaa, että siitä saakka, kun totuus minulle kirkastui, on sielussani asunut rauha, jota maailman myrskyt eivät ole kyenneet järkyttämään.

Ja niin uskon, että jokainen tosi teosofi on tuntenut ja kokenut. Hänelle menneet vuodet ovat kaikista ulkonaisista vaikeuksista ja suruista huolimatta sisältäneet siksi paljon kauneutta, onnea ja rauhaa, että hän siitä kiitollisena kyllä jaksaisi elää ne uudelleenkin.

*

Kiitollisuutta tunnen nytkin ajatellessani viime kuluneita viikkoja, kiitollisuutta kaikkia kohtaan, jotka ovat lähettäneet minulle joulu- ja uudenvuodentervehdyksiä sekä onnitteluja syntymäpäiväni johdosta – ja niitä on tullut läheltä ja kaukaa, – tai jotka muuten ovat minua muistaneet rohkaisevilla ja hyvillä ajatuksilla – sillä näitäkin on paljon. Tunnen syvää kiitollisuutta varsinkin sen ylevän juhlahetken johdosta, jonka vietimme Kansallisteatterin ravintolassa joulukuun 26 p:nä ja jossa toista sataa ruusuristiläistä kahden tunnin aikana kohdisti hyvät tunteensa ja ajatuksensa minun halpaan personallisuuteeni. Siinä vuorottelivat kahvinjuonnin ohella runot ja laulut, puheet ja lahjat. Tunnelma oli alusta loppuun niin ehyt ja harmooninen, että monet, monet heltyivät kyyneliin ja minä raukka, hämmästyksestä ja liikutuksesta murtuneena, toistin itselleni yhtämittaa: „kyllä madame Blavatskyn työ oli suuremmoinen ja siunauksellinen, kun se minunkin kauttani on herättänyt näin paljon myötätuntoa ja ihastusta.“

Ja nyt en osaa olla painamatta tähän numeroon Jussi Snellmanin ja Rafael Ronimuksen kauniita runoja – en sentähden, että ne ovat sepitetyt minua muistellen, vaan sentähden, että ne ovat niin kauniit. Edellinen seuraa tässä välittömästi; se lausuttiin, samalla kun ojennettiin lahjaksi sohvatyyny:

OI SÄ YLIN YSTÄVÄMME!

*Oi, sä ylin ystäväimme,
ritarimme ruusurinta,
pääsi patjalle aseta
koroas silkille sovita.
Unen maille uinahtaos,
onnen lehtohon levähdä;
rumuutta tämän elämän,
huolten painoa pakene.
Tääll' on talvi, täällä tauti,
pahat viimat vinkumassa,
päivä pilvihin pimeni,
ei kumota kuu, ei tähti.
Häijyt häitänsä pitävät,
julmurit vain juominkeja,
peikot vaanivat ovilla,*

joka uksella pakanat.

*Kävöise Kalevan mailla,
pistäy Väinölän pihoilla:
itse isä Väinämöisen
tuoppa terveiset totiset.
Veli Kiesuksen keralla
valon lähteille vaella,
lennä linnoihin Jumalan,
rauhan kauniin kartanoihin.*

*Näin kun heräät hetken päästä,
unen hallusta havahdut,
tuot valoa tullessasi,
ohimoillas onnen lehvän:
riivit meille lemmen lehdet,
valon kullat kulmiltasi
hajoitat haluaville,
annat ansiottomille.*

*Aarteet arkustas jakelet,
viisautesi vilja-aitat,
tiedon kääröt auki käärit,
avaat, antaja loputon,
kun on syömesi sulana
kukkuralla kuuma rintas
ylevintä ystävyyttä,
lemmen puhdasta paloa.*

*Kerran vuotamme, poloiset,
katkerasti kaihoamme,
veli siunaten sinua,
työtäs jatkaen jaloa.
Viivoyt poissa viikon pitkän
vuoden umpehen uneksut:
katsot kasvoihin Jumalan,
kauneutehen Kaikkivallan.*

JUSSI SNELLMAN.

*

Marraskuun Ruusu-Ristissä puhuin vegetarismista pari sanaa erään ystävän kirjeen johdosta. Sama ystävä kirjoitti minulle sittemmin pitkän vastauskirjeen, jonka lopussa hän sanoo: „en siis saanut selvitystä, kuinka kasvissyönnistä voisi uudelleen johtua lihansyömiseen. Sillä jos mielipiteeni muuttuvat, niin voin syödä lihaa, mutta en näillä ajatuksillani. Nykyään minusta tuntuu kylmältä lihansyöjien joukossa . . . En myöskään jaksa ymmärtää, kuinka voi olla ehdottoman rauhanaatteen kannalla ja hyväksyä teurastamista. Aatteiden pitäisi olla samalla tasolla mielestäni. Sen minä paremminkin jaksan ymmärtää, että kasvissyöjä-teosofit käytännössä lähtivät sotaan . . . Ehkette ole enää sotakysymyksessäkään ehdottoman jyrkkä. Ehkä sotakin on joskus käytännössä välttämätön, ja onko niin vaarallista, jos joskus ihmisenkin murhaa. Veljiähän me ihmiset olemme keskenämme . . .“

Sanani taisivat jäädä vaillinaisiksi ja epäselviksi, koska ne eivät kirjeenvaihtajaani tyydyttäneet. Tarkoitukseni ei ollut puolustaa lihansyöntiä kasvissyönnin kustannuksella, joskaan ei päinvastoin kasvissyöntiä lihansyönninkään kustannuksella. Pikemmin sittenkin lausuisin – ja lausuin – hyvän sanan vegetarismien puolesta. Onhan kasvisruoka yleensä ihmiselle luonnollisempi, hänen terveydelleen edullisempi, hänen puhtaus- ja kauneusaistilleen mieluisempi kuin liharuoka, – varsinkin maissa, joissa aurinkoa on paljon, lämpöä ja hedelmiä paljon. Pohjolan kylmissä maissa asia on enemmän kysymyksenalainen alkuperäisissä ja luonnollisissa oloissa, mutta kulttuuri ja sivistys siinä korvaavat, mitä luonnolta puuttuu, joten pohjolassakin ihminen voi nauttia etelämaiden tuotteista. Ei siis tältä terveysopilliselta kannalta ole esteitä ihmisen kasvissyönnille, jos hän muuten taloudellisesti voi sen järjestää. Päinvastoin tältä kannalta vegetarismi ansaitsee kaikkea puolustusta. Onkin huomattavissa melkoinen käänne yleisessä mielipiteessä kasvisravinnon eduksi.

Sanoillani tahdon vain painostaa sitä seikkaa, että on turha uskoa vegetarismien siveellisesti kasvattavaan voimaan. Tämä ilmeni maailmansodan aikana kasvissyöjäteosofien käytöksestä, he kun lähtivät sotaan tai sitä sanoillaan puolustivat. En osannut silloin ajatella muuta kuin että se siveellinen vaikutin, mikä muka alkuaan oli ollut teosofeilla, kun he „älä tapa“ käskyä noudattamalla luopuivat lihansyönnistä, olikin ollut

itsetiedotonta ulkokultaisuutta! He jotka olivat niin puhtaita ja kehittyneitä, etteivät tahtoneet eläimiäkään tappa, menivät nyt pyssy olalla ja miekka kyljellä ihmisveljiään vastaan heitä tappaakseen tai ainakin sanoillaan yllyttivät toisia niin tekemään. Järkeni ei käsittänyt, että oli siveellisempää tai oikeampaa tappa ihmisiä kuin eläimiä, ja sentähden sydämeni nousi kapinaan. Minäkin olin nuorena siveellisestä vaikuttimesta luopunut liharavinnosta. Mutta olin tehnyt sen juuri siinä mielessä, että miestappo ja sodankäynti ja yleensä kaikki väkivalta oli kerrassaan väärää ja kiellettyä. Vegetarismi oli siis minulle ikäänkuin symbolina siitä, etten tarttuisi miekkaan ihmisiääkään vastaan

Aatteelleni jäinkin uskolliseksi. Maailmansodan aikana puhuin aina tilaisuuden sattuessa sotaa vastaan. Monet muistanevat Viipurin vuosikokouksen v. 1916, jolloin Teosofisessa Seurassa jakauduttiin kahteen leiriin. Toiselta puolen saivat monen sydämissä vastakaikua minun ankarat sanani kaikkea sodankäyntiä vastaan, toiselta puolen useat puhujat ylistivät sotaa ja varsinkin liittolaisten suurta tehtävää maailmansodassa, noudattaen siinä Teosofisen Seuran johtajien loistavaa esimerkkiä.

Kuten sanottu, sydämeni tuosta kaikesta nousi kapinaan. Jos ihmiset, jotka pitävät eläinten tappamista vääränä tekona, puolustavat sodankäyntiä ihmisten kesken, silloin heidän vegetarisminsa aatteena on ulkokullattua! Tunsin häpeäväni melkein omaa kasvissyöntiäni. „Ei“, ajattelin, „mielummin sitten syön lihaa, vaikkei se ruumiilleni niin edullista olisikaan, kuin että näennäisestikään kuuluisin niiden vegetariaanein joukkoon, jotka hyväksyvät ihmisten tappamisen. Itse asiassa olemme väärästä päästä aloittaneet, jos emme ole ymmärtäneet, että „älä tapa“ käsky siveellisenä käskynä ensin koskee meidän ihmisten omaa keskinäistä suhdetta!“

Minusta aivan tuntui, että piti saada kaikki teosofi- y. m. vegetariaanit älyämään, että tosi vegetariaani – jos hän katsoo vegetarismiaan siveelliseksi asiaksi – ennen kaikkea kieltäytyy aseiden käytöstä ihmisiä vastaan. Jos ken on kasvissyöjä toisista motiiveista, terveysopillisista esim., silloin hän älköön sekoittako vegetaariseen propagandaansa pienintäkään viittausta „älä tapa“ käskyy tai sen siveelliseen sisältöön.

Lukija ymmärtää, etten tällä selitykselläni ole tahtonut puolustaa omaani enkä kenenkään toisen lihansyöntiä; aatteellisista syistä sopisi minun yhä olla vegetariaani, koska en kannata sotaa enkä aseiden käyttöä. Lihansyöntini aiheutui sodan aikana ulkonaisesti osaksi hedelmän

puutteesta tai niiden kalleudesta, osaksi – loppuaikoina – siitä, että ihminen kiitollisena nautti mitä tahansa ravintoa hänen osakseen lankesi; mutta se on joka tapauksessa ollut minulle personallisesti aatteellinen inkonsekvenssi. Kuitenkin se on opettanut minulle sen suuren, inhimillisen läksyn, ettei ihmisen siveellistä arvoa saata mitata hänen ulkonaisten tapojensa nojalla.

*

On moitittu meidän kirjojemme kalleutta. Jotkut asiamiehet ovat valittaneet, että niitä on mahdoton saada kaupaksi. Tämän johdosta pyytäisin, että kaikki ruusuristiläiset ja muut asianharrastajat pitäisivät kaukana mielestään sen ajatuksen, että kirjojen kalleus jollain tavalla olisi luonnoton tai meidän vikamme. Päinvastoin tuntekoot itsensä vakuutetuiksi ja iloisiksi siitä, että meidän kirjamme eivät suhteellisesti ole entistään kalliimpia, vaan hyvinkin rahansa arvoiset.

Tuommoisesta yleisön puolelta tehdystä huomautuksesta näkyy muuten selvästi, kuinka vaillinainen käsitys ihmisillä vielä on henkisen ravinnon välttämättömyydestä. „Tämä kirja on liian kallis. En sitä osta. Tulenhan toimeen ilmankin.“

Kukaan ei sillä tavalla puhuttele leipää. Sen tärkeys on syöpynyt tajuntaan. „Kyllä limppu nyt maksaa, mutta minkä sille mahdat? Täytyyhän ostaa.“

Ei edes tupakkamies kieltäydy paperosseistaan, vaikka laatikko on kymmenen kertaa kalliimpi kuin ennen. Ja kyllä se maistuu kahvikin kymmenen kertaa kalliimpana. Minkätähden sitten joku aikakauskirja tai muu teos kymmenen kertaa kalliimpana on mahdoton hankkia?

Se on kuitenkin yhtä tärkeä kuin leipä. Se on oikeastaan tärkeydeltään laajempi, sillä ihminen on sielu, ennenkuin hän on ruumis ja ruumis on vain osa hänen olemuksestaan. Henkisestä ravinnostaan hänellä on iloa kuolemanjälkeisessäkin elämässään, jota vastoin leipä silloin on näytellyt osansa loppuun.

Leipä on välttämätön tässä elämässä, vieläpä sillä on ensi sija, niin kauan kuin ihminen ei paremmasta tiedä. Sitä ei kukaan kiellä. Mutta ajatelkaa, kuinka tyhjäksi tulisi elämä, jos ei sillä olisi muuta sisältöä kuin työskentely ruumiin ylläpitämiseksi – jos emme osaisi ajatella emmekä laulaa, emme nähdä kauneutta emmekä etsiä Jumalaa!

Ihminen on kuitenkin ihminen eikä enää eläin; hän on rakastava sydän, ajatteleva järki, ihaileva silmä. Hän nostaa katseensa korkeuksiin, mietiskelee olemassalon äärettömyyttä ja elämän ikuisuutta ja polvistuu mysterion edessä. Sitä ei eläin osaa; se syö ja juo ja nukkuu. Älköön siis ihminen myökö erikoisoikeuksiaan hernerokasta. Muistakoon aina, että hänellä on suuremmat velvollisuudet, kuin hänen koirallaan tai hevosellaan. Muistakoon aina, että hänen tehtävänsä maan päällä on tuoda tänne henkisen elämän taivas sen kateellisista kätköistä. Muistakoon jokainen olevansa tilivelvollinen elämälle siitä, missä määrin hän on hengen viljelystä edistänyt.

*

Koska tämä numero sisältää paljon muuta hyvää, en tässä vielä aloita muistelmiani Suomen teosofisen liikkeen historiasta.

Tämän tammikuun vihkon lähetän kaikille entisille amerikkalaisille tilaajille, niillekin, jotka eivät vielä ole tilaustaan uudistaneet. Toivon, että he sen pian tekevät ja silloin lähettävät maksun dollareissa vaihtamatta niitä siellä Suomen rahaksi.

AATTEEN HILJAINEN MIES.

*Omistettu Pekka Ervostille hänen syntymäpäivänään
26.12.23*

*Hän kuuluu hiljaisiin ja, jos hän puhuu,
on puhe hiljaisuuden aateloima,
on mietiskelyn sunnuntaista työtä
jokainen sana, jota kantaa voima,
se hengen voima, valon väkevyys,
se näkemyksen taivaallinen valta,
se innostus, joss' asuu iäisyys,
ja jonka saa, jos saa, vain Jumalalta.*

*Jos tapaat hänet elon taipaleella
ja valtateillä arkielämän,
se arkipäivä muuttuu sunnuntaiksi
ja kirkkotieksi tie, jot' astuu hän.*

*Ja kun sa hänen kanssaan kuljet tuota,
yht'hyöä jos hän puhuu tai on vait,
et tahtois häntä lainkaan päästää luota
niin ihmeellisen kumppanin sa sait.*

*Ja mitä puhuu miehen vaitiolo
ja hiljaisuutensa, mit' tietää se?
Se kuiskaa sulle: Suuret salaisuudet,
nuo hiljaisuudessa vain ratkaise!
Jos portilla sa taivaanvaltakunnan
ja veräjällä hengen Eedenin
vain sanan virkat, kruunu luomakunnan,
saat palata sa turhin askelin!*

*Syöimmät ajatukset hiljaisuutta
kuin virta merta etsivät, kas, vain!
On vaitiolossa, kas, jumaluutta:
se kuului muinoin joukkoon jumalain!
On kaiken alku, kaiken loppu, määrä
tuo suuri hiljaisuus, joss' salat soi.
Loi sanat elon hyöä, paha, väärä,
vaitolon taikahuilun kuolo loi!*

*Noin puhuu vaitiolollansa miesi,
mut mitä neuvoo hän, kun sanat soi?
„Viisasten kiven“ kätkön nyt hän tiesi:
ihminen, itsestäs sen löydät, oi!
Ja ihmiselon onnen todellisen
hän sulle näyttää yössä maailman:
Tie onnen ei vie kullan maineen luokse,
vaan templiin Suuren Tuntemattoman! —*

*Tuost' tunnet aatteen miehen miettiväisen,
jok' kuulunut on vaikenijoihin.
Ol' ylhäisin ja hiljaisin myös heistä
tuo poika Natsaretin Joosefin.
Ja kärsimyksistä käy kirkkauteen
myös heidän kuni Mestarinkin tie.
Ja se, mi jälkiä käy hiljaisien,*

käy tietä, joka tyyneen onneen vie.

RAFAEL RONIMUS.

(Ruusu-Risti 1924 No 1, Tammikuu, s. 2-12)